

UNIVERSITETET I OSLO
DET JURIDISKE FAKULTET

BARNE-OG LIKESTILLINGSDEP.
Arkivkode: 323.00
Dato: 30/1-09
Saksnr: 200804119 40

Barne- og likestillingsdepartementet
Samlivs- og likestillingsavdelingen
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo

Norsk senter for menneskerettigheter
P.b. 6706 St. Olavs plass
NO-0130 Oslo
Cort Adelersgt. 30

Dato: 26. januar 2009
Deres ref.: 200804119-/KSSS
Vår ref.: 2009/1543

Telefon: +47 22 84 20 01
Telefaks: +47 22 84 20 02
E-post: info@nchr.uio.no
Nettadresse: www.humanrights.uio.no

Høringsuttalelse – forslag til endringer i barneloven § 30 tredje ledd (fysisk avstraffelse av barn)

1. Innledning

Det vises til Barne- og likestillingsdepartementets høringsbrev av 21. november 2008 om forslag til endring i barneloven § 30 om fysisk avstraffelse av barn.

Norsk senter for menneskerettigheter (SMR) er Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter (jfr. kgl. res. av 21. september 2001), og er ved dette gitt en særskilt rolle for å overvåke at de internasjonalt vedtatte menneskerettighetsnormer respekteres og oppfylles av norske myndigheter. Utarbeidelse av høringsuttalelser ved myndighetsinitiativer av betydning for menneskerettighetenes stilling i Norge er et sentralt ledd i SMRs virksomhet som nasjonal institusjon.

2. Lovforslaget

Departementet har i høringsnotatet gjort grundig rede for rettstilstanden, inkludert Norges menneskerettslige forpliktelser, og kommet frem til at det er behov for en spesifisering av forbudet mot fysisk avstraffelse i barneloven § 30.

Norsk senter for menneskerettigheter stiller seg bak de vurderinger som er gjort. Senteret er glad for at norske myndigheter nå klargjør sitt standpunkt på dette feltet etter at det de siste årene, med bakgrunn i den såkalte "Klapsedommen" fra Høyesterett¹, har vært usikkerhet om det foreligger et totalforbud. Det er viktig at vi nå får et klart formulert totalforbud mot å utøve vold mot barn. Samtidig er senteret kritisk til at det har tatt så lang tid fra dommen falt til forslaget om lovendringer, særlig når lovendringen er relativt ukomplisert.

Slik høringsnotatet viser er endringen også nødvendig for å følge opp våre internasjonale menneskerettighetsforpliktelser. Særlig har de siste uttalelsene fra FNs komité for barns rettigheter² gjort det klart at forbudet i FNs barnekonvensjon artikkel 19 omfatter alle former for vold mot barn. Norge har tradisjonelt en høy internasjonal profil i arbeid med barns rett til beskyttelse mot vold, blant annet gjennom aktiv deltakelse og støtte til FNs globale studie om vold mot barn.³ Det er avgjørende for Norges troverdighet på området at vi har et klart

¹ Rt. 2005 s. 1567 (HR-2005-01865-A)

² CRC Committee General comment no. 8 (2006)

³ UN Study on Violence against Children, <http://www2.ohchr.org/english/bodies/crc/study.htm>

uttalt forbud mot alle typer vold mot barn. Gitt Norges rolle i dette internasjonale arbeidet, er det viktig at norske myndigheter også er oppmerksomme på at et uklart budskap fra Norge lett kan misbrukes av andre lands myndigheter som ikke legger like stor vekt på barns rettigheter som det norske myndigheter gjør.

Den foreslåtte lovendringen har følgende ordlyd: "All bruk av vald mot barn, både fysisk og psykisk er forbode. Dette gjeld òg når den fysiske og/eller psykiske valden brukast som straff av barn i oppsedinga."

I merknadene til lovforslaget brukes ikke ordet straff, men formuleringen "vold både fysisk og psykisk er forbudt selv om det skjer som et ledd i oppdragelsen". Dette er en mer åpen formulering som ikke forutsetter at volden skal ha vært brukt som "straff". Noen foreldre vil se på fysiske inngrep som irettesettelser og ikke som straff. Psykisk belastende opptreden overfor barn vil også i mange sammenhenger falle utenfor det mange vil karakterisere som straff. Det vil derfor være et klarere budskap, og mer i tråd med et totalforbud mot vold, å ta ordet straff ut av lovteksten.

SMR foreslår på bakgrunn av dette å endre ordlyden i lovforslagets siste setning til: "Dette gjeld òg når den fysiske og/eller psykiske valden brukast som virkemiddel i oppsedinga av barn."

3. Fremtidige tiltak i straffeloven

Høringsnotatet henviser til forskning som viser at konsekvensene når barn blir utsatt for vold kan være alvorlige. Barn er særlig sårbare overfor voksnes voldsbruk, og vold mot barn kan lett føre til varige fysiske og/eller psykiske skader.

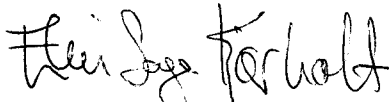
I høringsnotatet henvises det til at den strafferettslige reguleringen av voldsbruk er under vurdering, og at et totalforbud mot bruk av vold mot barn skal klargjøres i forarbeidene:

"Justisdepartementet er i ferd med å utarbeide forslag til straffebestemmelser om voldslovbrudd i straffeloven 2005. Det vil i motivene til bestemmelsen som viderefører straffeloven 1902 § 228 gjøres klart at all form for fysisk avstraffelse av barn er straffbart. Videre vil det tydeliggjøres at det som anses som vold i barneloven § 30 også vil anses som vold i straffebestemmelsen som viderefører straffeloven 1902 § 228."⁴

SMR er opptatt av at barns særlige sårbarhet gjøres meget tydelig også i straffeloven. På denne bakgrunn ber SMR myndighetene vurdere om vold mot barn skal nevnes eksplisitt i selve lovteksten, og ikke bare i forarbeidene.

Med vennlig hilsen

Njal Høstmælingen
Forsker

Elin Saga Kjørholt
Juridisk rådgiver

⁴ Høringsnotatet side 12.